

+ μπάνιο σε ερημική παραλία

Ιστορική πεζοπορία στη Μακρόνησο (special action - bus + boat) 50€ Alter Exploring Team

✓ Τόπος εξορίας, νησί φάντασμα, νεκροταφείο, ή κατά τον Στράβωνα: «...νήσος Ελένη, τραχεία και έρημος»!

🕒 Συνολική διάρκεια: 08:00-18:30 (5 ώρες στη Μακρόνησο)

📝 ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ

Συμπληρώστε ημερομηνία/δράση και λοιπά στοιχεία στη φόρμα <https://alterexploring.site/>

Αφού λάβετε email με βεβαίωση ότι υπάρχουν διαθέσιμες θέσεις, κλείνετε τη δική σας, σύμφωνα με τις οδηγίες.

? Πόσα ανθρώπινα κόκαλα βρίσκονται θαμμένα διάσπαρτα σε αυτά τα χώματα;

? Πόσες ανθρώπινες ψυχές χάθηκαν στο νησί πριν ακόμη εγκατασταθεί η αναμορφωτική σχολή της Μακρονήσου;

📍 INFO

Κατά τους Βαλκανικούς πολέμους (1912) η Μακρόνησος χρησιμοποιήθηκε σαν στρατόπεδο εξορίας 12.000 Τούρκων και Βουλγάρων αιχμαλώτων που ήταν σε καραντίνα, από τους οποίους οι περισσότεροι πέθαναν από την πείνα, τη δίψα και τις αρρώστιες. Τα κόκαλά τους είναι διασκορπισμένα σε όλη την έκταση του νησιού. Πολλά βρέθηκαν σε μία χαράδρα των Στρατιωτικών Φυλακών.

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή (1922) η Μακρόνησος χρησιμοποιήθηκε σαν λοιμοκαθακτήριο για προσωρινή διαμονή προσφύγων. Μεταφέρθηκαν 15.000 Πόντιοι από τον Καύκασο, από τους οποίους πέθαναν οι 12.000 (!) από κακουχίες, στερήσεις, τύφο και χολέρα. Μαζί τους πέθαναν και 13 από τους 15 γιατρούς που τους νοσήλευαν.

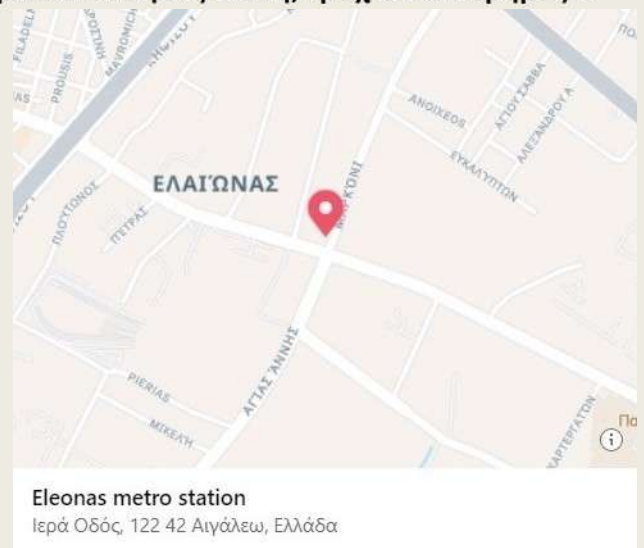
✓ Να γιατί η Μακρόνησος είναι ένα στοιχειωμένο νησί, το νησί των νεκρών.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ (περιλαμβάνονται περιηγήσεις πεζοπορίας maximum 10 χλμ, σε επίπεδο πεδίο, χωρίς κλίσεις)

- Ραντεβού 08:00, αναχώρηση 08:15 (μετρό Ελαιώνας, Γραμμή 3)
- Ενδιάμεση στάση 08:40 (μετρό Κατεχάκη, Γραμμή 3), για προμήθειες (καφέ/κολατσιό) ή ραντεβού-επιβίβαση.
- Άφιξη στο λιμάνι του Λαυρίου περίπου 10:00
- Άφιξη στη Μακρόνησο περίπου 10:30 και έναρξη πεζοπορίας με στάσεις σε ερημικές παραλίες για μπάνιο.
- Λήξη πεζοπορικής περιήγησης περίπου 15:00-15:30 και επιστροφή στο λιμάνι του Λαυρίου
- Φαγητό στο Λαύριο (ελεύθερα) περίπου 16:00
- Αναχώρηση προς μετρό Κατεχάκη & Ελαιώνα περίπου 17:30 (άφιξη στο μετρό Ελαιώνα περίπου 18:30).

ΚΟΣΤΟΣ

- Ατομικό κόστος συμμετοχής: 50 € (περιλαμβάνει πούλμαν και σκάφος).
- Δεν περιλαμβάνονται γεύματα, καφέδες, ποτά.

Eleonas metro station
Ιερά Οδός, 122 42 Αιγάλεω, Ελλάδα

ΤΙ ΝΑ ΦΕΡΕΤΕ (απαραίτητος ατομικός εξοπλισμός):

Σακίδιο πλάτης, αθλητικά παπούτσια ή παπούτσια πεζοπορίας, άνετα ρούχα εποχής, ΚΑΠΕΛΟ, ΑΝΤΗΛΙΑΚΟ, εξοπλισμό μπάνιου-θαλάσσης, ΝΕΡΟ, κολατσιό και ό,τι άλλο θέλετε για σνακ κ.λπ. Στο νησί δεν υπάρχει καμία εστία προμηθειών, ούτε νερού, συνεπώς πρέπει να φροντίσετε για 5 ώρες παραμονή.

ΠΑΡΟΧΕΣ

- Μετακίνηση Αθήνα-Λαύριο-Μακρόνησος και επιστροφή με πούλμαν του γραφείου μας και τοπικό σκάφος.
- Πληροφοριακά στοιχεία από ειδικούς επιστήμονες κατά τη διάρκεια της περιήγησης.
- Έμπειροι οδηγοί των ομάδων (εκπαιδευμένοι σε σεμινάρια Σπηλαιολογίας και Πρώτων Βοηθειών).
- **Επικεφαλής:** Παναγιώτης Δευτεραίος, Πολιτικός Μηχανικός-Σπηλαιολόγος (Υπόγεια Αθήνα, εκδόσεις iWrite 2023).
- **Πληροφορίες, επικοινωνία:** Ελευθερία Πλούσιου, Ιστορικός-Αρχαιολόγος (τηλ.: 6948361756)

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ-ΣΤΑΘΜΟΙ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ

Στις εκλογές του Μαρτίου 1946 το Λαϊκό Κόμμα (των Βασιλοφρόνων), μετά από παρέμβαση των Άγγλων, πέτυχε μια «εύκολη νίκη» που οδήγησε σε ένα εσπευσμένο δημοψήφισμα το οποίο επέτρεψε την επάνοδο του Βασιλιά τον Σεπτέμβρη της ίδιας χρονιάς. Τότε ήταν που πάρθηκε η απόφαση να ξεκινήσει μια εκστρατεία «εξυγίανσης» του στρατού από τους «εθνικούς υπόπτους» στρατεύσιμους. Τους έντυναν με παλιές και δυσανάλογες για το σώμα τους στολές, δεν τους έδιναν όπλα, και τους συγκέντρωναν σε ειδικές μονάδες τάγματα ή λόχους στρατοπέδων σε απομονωμένες τοποθεσίες της χώρας, που οργανώνονταν για αυτό τον σκοπό ή προϋπήρχαν: Κρήτη, Λιόπεσι, Θεσσαλονίκη (Ντοντουλάρ), Λήμνος, Χίος κ.ά.

Από τις παραπάνω μονάδες συγκροτήθηκαν κατά Σώμα Στρατού τα Α', Β' και Γ' Τάγματα Σκαπανέων, που στην αρχή στρατωνίζονταν σε ορισμένα μέρη της ηπειρωτικής ή νησιωτικής Ελλάδας, και από τον Μάιο-Ιούνιο του 1947, άρχισαν να στέλνονται για ειδική εκπαίδευση στη Μακρόνησο. Αργότερα ονομάστηκαν «Ειδικά Τάγματα Οπλιτών» (ΕΤΟ) για να διακρίνονται από τα «Ειδικά Σχολεία Αναμόρφωσης Ιδιωτών» (ΕΣΑΙ), τα οποία δημιουργήθηκαν στα τάγματα όταν η αναμόρφωση επεκτάθηκε και στους πολίτες, κυρίως από τον Μάρτιο του 1949. Αρκετοί επίσης στρατευμένοι διώκονταν από το στράτευμα, φυλακίζονταν, ενώ δεν ήταν λίγοι και εκείνοι που εκτελούνταν. Επιπλέον, πολλοί αξιωματικοί του ΕΛΑΣ, που είχαν πολεμήσει στα χρόνια της Εθνικής Αντίστασης, εκτοπίστηκαν στα νησιά Νάξο, Φολέγανδρο και Ικαρία.

Η οργάνωση και η δημιουργία του αναμορφωτηρίου της Μακρονήσου είχε αποφασιστεί ήδη από τον Φεβρουάριο του 1947 και προοριζόταν αρχικά μόνο για τους επικίνδυνους στρατεύσιμους. Γι' αυτό τότε είχε σχεδιαστεί και η δημιουργία στρατοπέδων στη Γυάρο, για τους φυλακισμένους αγωνιστές της αντίστασης, στο Τρίκερι για τους «εθνικούς υπόπτους» πολίτες των εκκαθαριζόμενων περιοχών της χώρας, και στη Χίο για γυναίκες εξόριστες και ύποπτες οι οποίες στη συνέχεια κατέληγαν στο Τρίκερι. Το 1949 μεταφέρθηκαν όμως στη Μακρόνησο και οι πολιτικοί εξόριστοι που κρατούνταν στα νησιά Ικαρία, Άγιο Ευστράτιο και Λήμνο, με στόχο την ιδεολογική τους υποταγή. Έτσι σχηματίστηκε λοιπόν εκεί το μεγαλύτερο στρατόπεδο του εμφυλίου πολέμου, στο οποίο συγκεντρώθηκαν τότε 10.000 άνθρωποι. Για την παραμονή τους, οργανώθηκαν σταδιακά τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, κατά μήκος της δυτικής πλευράς του νησιού.

Κατά χρονολογική σειρά εγκαταστάθηκαν στη Μακρόνησο:

1. Το Β' Τάγμα Σκαπανέων στις 26 Μαΐου 1947, με 300 σκαπανείς, οι οποίοι ήταν κρατούμενοι στη Λάρισα, στην Κρήτη (Ρέθυμνο), στο Λιόπεσι (Παιανία) και στο Πόρτο Ράφτη.
2. Το Γ' Τάγμα Σκαπανέων στις 14 Ιουνίου 1947, με 200 σκαπανείς από τη Μακεδονία, αφού πέρασαν πρώτα σκληρά βασανιστήρια, κυρίως στο Ντοντουλάρ Θεσσαλονίκης.
3. Το Α' Τάγμα Σκαπανέων στις 21 Ιουλίου 1947, με 300 σκαπανείς που μεταφέρθηκαν από τα Γιούρα, αφού πέρασαν πρώτα από την Κρήτη.
4. Οι Στρατιωτικές Φυλακές Αθηνών (ΣΦΑ) στις 7 Αυγούστου 1947, με 800 μικροποινίτες και υπόδικους αριστερούς και δεξιούς, που κρατούνταν στην Αθήνα όπου έδρευαν αρχικά οι ΣΦΑ.
5. Το Γ' Κέντρο Παρουσιάσεως Αξιωματικών (ΚΠΑ) στις 2 Σεπτεμβρίου 1947, με 71 εξόριστους ανώτατους, ανώτερους και κατώτερους μόνιμους αξιωματικούς από την Ικαρία.
6. Το Δ' Τάγμα, της Χωροφυλακής (τα Α', Β', Γ' ήταν του Στρατού), στις 12 Νοεμβρίου 1948, που ονομάστηκε Στρατόπεδο Πειθαρχημένης Διαβίωσης Μακρονήσου, για πολιτικούς εξόριστους.

* Οποιοσδήποτε συμμετέχει στις εκδηλώσεις μας δηλώνει υπεύθυνα ότι φέρει την αποκλειστική ατομική του ευθύνη.

Alter Exploring E.E. Υπηρεσίες Τουρισμού-Διαφήμισης (ΜΗ.Τ.Ε.: 0260Ε7000955801)